

«Αποκαλύπτοντας τον ρατσισμό» – Ένα 'εργαλείο' της Διεθνούς Αμνηστίας για τις σχολικές αίθουσες

1 Απριλίου 2016

«Είναι πολύ θλιβερό να ζεις σε μια εποχή στην οποία είναι ευκολότερο να διασπάσεις ένα άτομο από το να σπάσεις μια προκατάληψη». Αλλά έχει αξία να προσπαθήσεις, λέει η οργάνωση. Εκεί όπου διαμορφώνονται νωρίς οι συνειδήσεις. Μέσα στις σχολικές αίθουσες. Και με τον μόνο πραγματικά αποτελεσματικό τρόπο -αυτόν του Βενιαμίν Φραγκλίνου: «Πες μου και θα το ξεχάσω, δίδαξέ με και ίσως το θυμηθώ, ανάμιξέ με και θα το μάθω».

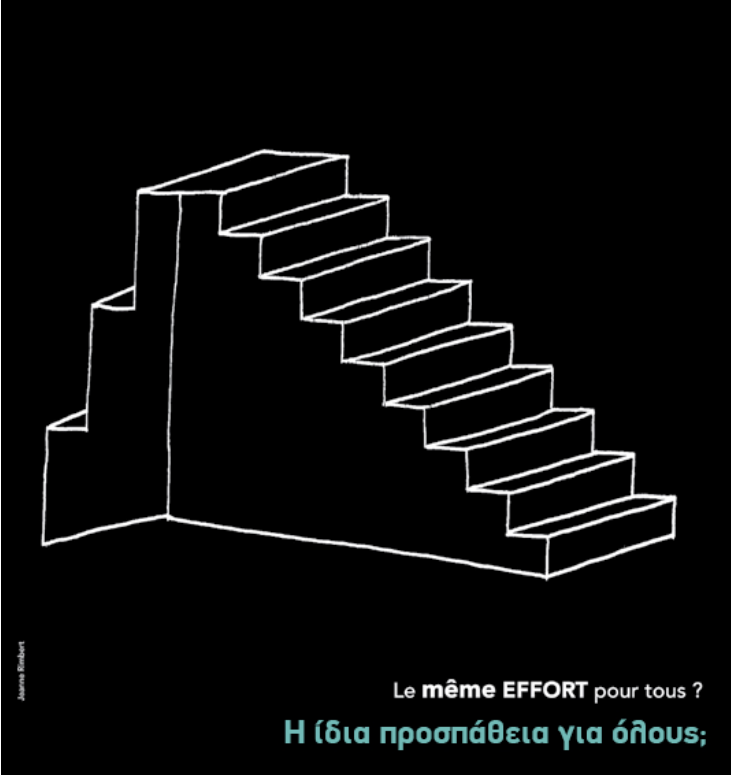
της **Μάχης Μαργαρίτη**

Με ενεργό συμμετοχή, ερωτήσεις και συζήτηση, **προτείνει η Διεθνής Αμνηστία να «μιλήσει» το εκπαιδευτικό σύστημα στους μαθητές.** Και με μια αφίσα στο επίκεντρο. Οι εκπαιδευτές της επέλεξαν **12 αφίσες**, δημιουργίες καλλιτεχνών από όλο τον κόσμο, με θέμα τον ρατσισμό.

Στην επικοινωνία μας με την οργάνωση, μας «θυμίζει» μια βασική της αρχή: «Η προώθηση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σημαίνει μια **διαδικασία μεταμόρφωσης και αλλαγής.** Θέλουμε να αμφισβητήσουμε τη νοοτροπία και τη συμπεριφορά μας -τόσο τη δική μας όσο και των άλλων. Θέλουμε να αλλάξουμε τις κοινωνίες.»

Κάθε αφίσα χρησιμοποιεί μια διαφορετική «γωνία» για να «φωτίσει» διαφορετικές πτυχές των διακρίσεων. Και ταυτόχρονα, προωθεί τη συζήτηση σε ζητήματα όπως η ισότητα μεταξύ των φυλών, οι ίσες ευκαιρίες, η πολυπολιτισμικότητα και οι μειονότητες. Οι αφίσες μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνες ως εκπαιδευτικά εργαλεία, ή μαζί με βοηθητικές δραστηριότητες σε 12χρονους μαθητές. Και πάντα, με ερωτήσεις και κουβέντα.

«Η ίδια προσπάθεια για όλους;» – *Jeanne Rimbart, Γαλλία*

Le même EFFORT pour tous ?
Η ίδια προσπάθεια για όλους;

Δραστηριότητα:

- Φτιάξτε στο δάπεδο μια γραμμή με κολλητική ταινία
- Ζητήστε από δύο μαθητές-εθελοντές να τρέξουν μέχρι το τέλος της γραμμής
- Ο ένας μαθητής θα πρέπει να τρέξει ακολουθώντας ακριβώς την πορεία της γραμμής, και κάθε βήμα του πρέπει να την ακουμπά
- ο άλλος δεν έχει περιορισμούς και μπορεί να τρέξει με όποιον τρόπο θέλει.

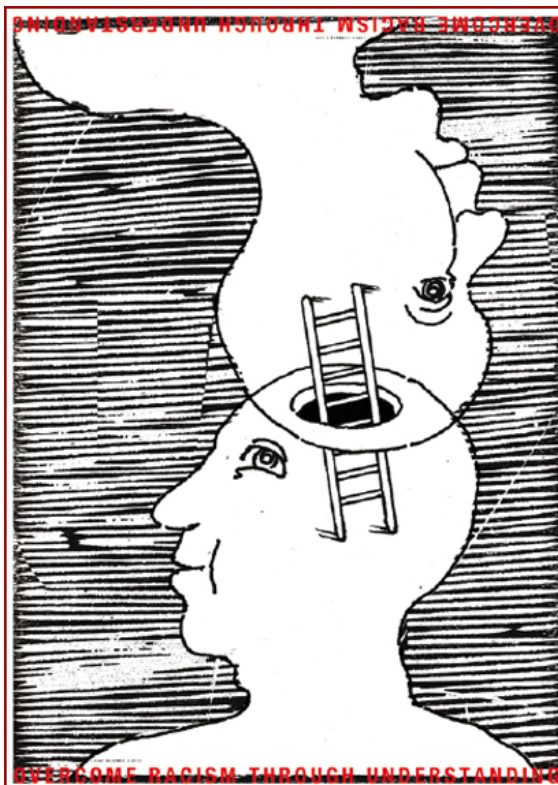
«Μετά από τον αγώνα ζητήστε από τους μαθητές να σχολιάσουν. **Ήταν δίκαιος ο αγώνας;** Είχαν και οι δύο μαθητές την ίδια ευκαιρία να κερδίσουν; Μπορούν να κάνουν παραλληλισμούς με την αληθινή ζωή και καταστάσεις που ξέρουν;»

[blocktext align=»right;»]»Πιστεύετε στην ιδέα ότι τα πάντα είναι πιθανά αν δουλέψεις σκληρά, είσαι τίμιος και κάνεις το καλύτερο που μπορείς; Ισχύει πραγματικά για όλους αυτό;[/blocktext;»]Κάντε ερωτήσεις», παροτρύνει τους δασκάλους η οργάνωση: «Γιατί πιστεύετε ότι υπάρχουν **διαφορετικού μεγέθους σκαλοπάτια** σε κάθε πλευρά της σκάλας; Τι μπορεί να συμβολίζει **η κορυφή** της σκάλας; Υπάρχουν στην κοινωνία συγκεκριμένες ομάδες που αντιμετωπίζουν **μεγαλύτερα εμπόδια** στην προσπάθεια να πετύχουν τους στόχους τους; Είναι σημαντικό να καταπολεμάς τις διακρίσεις στην κοινωνία ώστε να διασφαλίζεις ίσες ευκαιρίες;»

Η κεντρική ιδέα είναι να κατανοήσουν οι μαθητές ότι **μειονότητες ίσως έχουν διαφορετικές ανάγκες** που πρέπει να αναγνωριστούν και να βρουν ανταπόκριση

ώστε να έχουν ίσες ευκαιρίες με τους άλλους. Υπάρχουν πολλές μειονότητες για τις οποίες **είναι πιο δύσκολο να έχουν συγκεκριμένες ευκαιρίες**, εξαιτίας γλωσσικών φραγμών, διακρίσεων, απομόνωσης, έλλειψης γνώσης για το πώς λειτουργεί το σύστημα και πού να απευθυνθούν για υποστήριξη και συμβουλές. Ισότητα δε σημαίνει να φέρεις σε όλους με τον ίδιο τρόπο, αλλά να αναγνωρίζεις ότι σε μια ποικιλόμορφη και πολυπολιτισμική κοινωνία, οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές ανάγκες, που πρέπει να αντιμετωπιστούν με διαφορετικούς τρόπους ώστε να διασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες για όλους.

«Πολεμήστε τον ρατσισμό μέσω της Κατανόησης» – *Lanny Sommese, ΗΠΑ*

Πολεμήστε τον Ρατσισμό μέσω της Κατανόησης

Δραστηριότητα:

- Ζητήστε από τους μαθητές να συζητήσουν τις ιδέες τους για την αφίσα ανά ζευγάρια
- Το αντιλαμβάνονται όλοι με τον ίδιο τρόπο; Τίνος η άποψη ήταν πιο πολύτιμη;
- Υπάρχει σωστός και λάθος τρόπος να ερμηνεύσει κανείς την αφίσα;

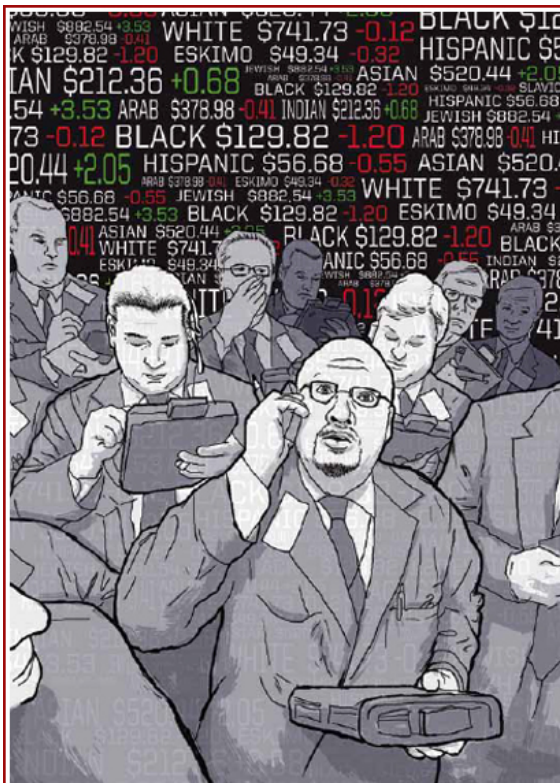
«Τονίστε ότι το να κερδίζεις ποικιλία οπτικών πάνω σε ένα θέμα είναι κάτι θετικό και φέρνει 'πλούτο'».

[blocktext align=»right»]Κατατάσσουμε ανθρώπους ως διαφορετικούς, χωρίς καν να τους έχουμε συναντήσει ή να τους έχουμε γνωρίσει.[/blocktext]Ρωτήστε τους μαθητές: «Τι συμβολίζει η σκάλα ανάμεσα στους δύο ανθρώπους; Είναι η κατανόηση **διαδικασία μονόδρομη ή αμφίδρομη**; Πρέπει να κατανοήσουμε κάποιον για να τον σεβαστούμε; Πώς νιώθουμε συνήθως όταν αντιμετωπίζουμε κάποιον διαφορετικό από εμάς;»

Οι μαθητές ανακαλύπτουν **πόσο επιρρεπείς είμαστε στο να αναζητούμε διαφορές αντί για ομοιότητες**, ειδικά όταν οι άνθρωποι διαφέρουν οπτικά από εμάς, ξεχνώντας ότι ίσως μοιραζόμαστε πολλά ενδιαφέροντα, όνειρα και συναισθήματα.

Ενστικτωδώς νιώθουμε είτε περιέργεια είτε φόβο όταν αντιμετωπίζουμε κάποιον διαφορετικό. Αν νιώσουμε ασφαλείς, ίσως αισθανθούμε περιέργεια. Αν απειληθούμε, ίσως αισθανθούμε φόβο. Είτε αυτός δικαιολογείται είτε όχι, ο φόβος ίσως μας κάνει συνειδητά ή ασυνείδητα να αποφύγουμε αυτό το άτομο και να βασιστούμε σε στερεότυπα που προβάλλονται από τα μέσα ενημέρωσης ή από την κοινωνία. Συχνά κρίνουμε τους ανθρώπους με βάση τον δικό μας τρόπο κατανόησης του κόσμου. Με το να υποθέτουμε ότι οι δικές μας πολιτισμικές αξίες και ο τρόπος μας να κάνουμε πράγματα είναι καλύτερος, **υπάρχει ο κίνδυνος να χωρίσουμε τον κόσμο σε «εμείς» και «αυτοί»**. Αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να δικαιολογηθεί άδικη μεταχείριση ανθρώπων από άλλες κουλτούρες.

«Έχω αξία;» – Jakob Beks, Σλοβενία

Έχω αξία;

Δραστηριότητα:

-Ζητήστε από τους μαθητές να κοιτάξουν την «οθόνη του χρηματιστηρίου» και να κατατάξουν τις ομάδες που αναφέρονται από την υψηλότερη στη χαμηλότερη αξία

-Ζητήστε από τους μαθητές να σχολιάσουν τη λίστα τους

-ποιος έχει τη μεγαλύτερη αξία και ποιος τη χαμηλότερη; Θα πρόσθεταν κάποιον;

[blocktext align=»right»]Οι μαθητές μαθαίνουν έννοιες όπως «Δουλεία στην Αμερική», «Ευρωπαϊκή αποικιοκρατία», Ναζισμός, Απαρτχάιντ, και «Σύγχρονη δουλεία»[/blocktext]Τι μπορεί να ρωτήσει ο δάσκαλος; Ποιοι είναι οι άνθρωποι στην εικόνα και τι πιστεύετε ότι κάνουν; **Ποιοι είναι αυτοί που αποφασίζουν την τιμή ή την αξία των άλλων;** Μπορείτε να σκεφτείτε ιστορικά ή τωρινά παραδείγματα συγκεκριμένων ομάδων στις οποίες δόθηκε μεγαλύτερη αξία σε σχέση με άλλους; Ποιες ήταν οι συνέπειες σε όσους δόθηκε χαμηλότερη αξία;

Οι μαθητές συζητούν, μέσω του μεταφορικού σχήματος ενός χρηματιστηρίου όπου **αντί μετοχών γίνεται ανταλλαγή «φυλών» και «εθνών»**, για το ποιοι είναι αυτοί που έχουν την εξουσία να αποφασίζουν σε ποιους δίνουν μεγαλύτερη αξία σε σχέση με άλλους. Μιλούν για την **«υποτίμηση» συγκεκριμένων ομάδων** στη σημερινή κοινωνία. Στην πορεία της ιστορίας, φυλετικές διαφορές έγιναν η βάση για διακρίσεις. Η ρατσιστική ιδεολογία, βασισμένη στην ιδέα των ανώτερων και κατώτερων φυλών, έχει χρησιμοποιηθεί από κυβερνήσεις για την εκμετάλλευση ή ακόμη και την εξόντωση των «κατώτερων φυλών». Στη σημερινή κοινωνία **οι μετανάστες εργάτες είναι υποτιμημένοι και κακοπληρωμένοι -ή και απλήρωτοι**. Πολλοί δουλεύουν σε άθλιες συνθήκες, στερούνται τα εργατικά τους δικαιώματα και ζουν σε συνθήκες κάτω του επιτρεπτού.

«Μαθαίνουμε γρήγορα» – *Tanja Semion, Σλοβενία*

Μαθαίνουμε γρήγορα

Δραστηριότητα:

- Ρωτήστε τους μαθητές αν θυμούνται κάποια πρόσφατη ιστορία που έχουν ακούσει ή διαβάσει στα μέσα ενημέρωσης για πρόσφυγες ή μετανάστες, μουσουλμάνους, και Ρομά. Ήταν θετική ή αρνητική;
- Ακούγονται οι φωνές όθλων στα ΜΜΕ;
- Μπορούν οι πολιτικοί και τα μέσα ενημέρωσης να επηρεάσουν τις απόψεις μας;

[blocktext align=»right»]Κανείς δε γεννιέται με «χτισμένα» στερεότυπα ή προκαταλήψεις σε βάρος συγκεκριμένων ομάδων στην κοινωνία -είναι πράγματα που μαθαίνουμε από το περιβάλλον μας[/blocktext]»Υπάρχουν **συγκεκριμένες χώρες, θρησκείες, κουλτούρες ή άτομα** που παρουσιάζονται με πιο θετικό τρόπο από άλλους;», προτείνει ως θέμα συζήτησης η οργάνωση. Ακούμε πάντα στα μέσα ενημέρωσης (είμαστε σίγουροι για αυτό) και τις δύο πλευρές της ιστορίας; **Πού βρίσκεται το όριο ανάμεσα στην ελευθερία του λόγου και του λόγου μίσους;**

«Είναι πολύ σημαντικό να αναπτύξουμε ικανότητες κριτικής σκέψης και να αναγνωρίζουμε τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις που προωθούνται με τον λόγο.

Ο λεγόμενος «λόγος μίσους» από πολιτικούς, ή τα προκατειλημμένα ρεπορτάζ στα μέσα ενημέρωσης **μπορεί να πυροδοτήσουν προκατάληψη, διακρίσεις, ακόμη και βία** εναντίον συγκεκριμένων ομάδων μέσα στην κοινωνία. Ειδικά σε καιρούς οικονομικής κρίσης, ευάλωτες ομάδες όπως μετανάστες και μειονότητες συχνά γίνονται αποδιοπομπαίοι τράγοι για ακροδεξιούς πολιτικούς και τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης.»

«Add as friend» – *Anna Berkenbusch, Γερμανία*

	<p>Δραστηριότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ρωτήστε τους μαθητές πού συναντούν τη φράση «Add as friend» -Πόσους φίλους έχουν στο Facebook; Και πόσους καλούς φίλους στην αληθινή ζωή; Έχουν σημασία οι φίλοι; Γιατί; -Ποιοι είναι οι άνθρωποι στην αφίσα; Θα τους θέλατε για φίλους;
---	--

[blocktext align=»right»]Οι μαθητές σκέφτονται τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν πολλοί μετανάστες όταν φτάνουν στην Ευρώπη[/blocktext]»Οι μετανάστες συνήθως πηγαίνουν σε χώρες όπου ξέρουν κάποιον –**γιατί συμβαίνει αυτό;** Τι σημαίνει «ελευθερία μετακίνησης» -θα έπρεπε να καθορίζεται από την τύχη ή από το πού γεννήθηκαν;»

«Βάλτε τους μαθητές **να σκεφτούν αν υπάρχει απόκλιση** ανάμεσα στις ευρωπαϊκές ιδέες του ανθρωπισμού, και τη συμπεριφορά που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες ή οι αιτούντες άσυλο όταν φτάνουν στην Ευρώπη.» Οι μαθητές **μιλούν για τους φράχτες**, και για το αν αυτοί μπορούν να σταματήσουν τη μετανάστευση, ή αν χρειάζεται μια άλλη προσέγγιση για να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες στον κόσμο.

«**Φανταστείτε έναν κόσμο όπου καθένας από εμάς υπερασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, με όποιον τρόπο μπορεί**», λέει η Διεθνής Αμνηστία.

«**Διαμαρτυρόμαστε** όταν ακούμε ρατσιστικές επιθέσεις. **Προσπαθούμε** να αντιληφθούμε τις ανάγκες των προσφύγων, και τις φρικτές συνθήκες που οδηγούν τους ανθρώπους να εγκαταλείψουν τις εστίες τους... Θέλουμε να γίνει ο κόσμος πολύ διαφορετικός- ένας πραγματικά δίκαιος κόσμος όπου όλοι οι άνθρωποι θα είναι ασφαλείς και η αξιοπρέπειά τους θα είναι σεβαστή.» Η εκπαίδευση έχει -θα μπορούσε, θα έπρεπε- τον δικό της -σπουδαίο- ρόλο. Αλλά σ' αυτό το σημείο, αρχίζει μια άλλη ιστορία...

Οι αφίσες, από τη Διεθνή Αμνηστία – Επιμέλεια γραφικών: Ιφιγένεια Ηλιάδου

Μοιράσου το άρθρο:

Μάχη Μαργαρίτη